

neurosen tar sig uttryck i längtan efter "gamla goda habsburgska tider". Även 20- och 30-talets strävan att bli en del av ett Stortyskt rike vill han delvis förklara på detta sätt.

Huruvida och till vilken grad människors neuroser bidrar till att romantisera och försköna förgångna tider kan diskuteras. Faktum är dock att österrikarna i dag, när deras president vacklar på sin "tron", vänder blickarna mot den tidigare kronprinsen Otto von Habsburg och hans son Karl. Båda är aktiva i Paneuroparörelsen och i alla fall den senare har politiska ambitioner i Österrike.

Österrikarna talar gärna och med viss stolthet om "österrikiska lösningar" d v s att reda upp ett problem bakvägen. Även detta bör enligt ett resonemang à la Ringel vara ett resultat av neuroser. Barnet blir allergiskt mot motsättningar. Konflikter tonas ner. Inom politiken tar sig detta uttryck i allt för snabba kompromisser. Går man vidare i dessa tankebanor kan kanske österrikarnas vilja att gömma och helst glömma Waldheimdebatten förkla-

ras. Flertalet trodde uppriktigt att kritiken mot Waldheim — främst från utlandet — skulle upphöra i och med att han var vald till president. Man förutsatte att även andra nationaliteter så villigt glömmer för att undvika obehagliga konfrontationer.

Kanske kan man också här finna en del av förklaringen till varför österrikarna inte i någon större omfattning fortsätter självrannsakan och det sorgearbete Erwin Ringel talar om, när kritiken från utlandet trappas av. Visst har det i samband med 50-årsdagen av Hitlers inmarsch i Österrike givits ut otaliga böcker med självrannsakan som utgångspunkt. Och visst kan man i dag på ett annat sätt beröra temat nazism och Hitler. Faktum är ändå att den intensiva debatten om skuld kontra icke skuld till stor del avstannat. Varför? Hoppas österrikarna än en gång att "sopa-under-mattan-metoden" ska fungera? Sent om sider. Svaret kan bara österrikarna själva ge. Och med eller utan neuroser måste de ta ansvaret för sitt förgångna.

AGNETA REHNVALL:

Det vore bättre utan . . .

Energipolitiken gör skada. Vi svenskar får ut mindre av livets goda än som vore möjligt utan — eller med en enklare — energipolitik.

Erik Moberg: **Svensk energipolitik. En studie i offentligt beslutsfattande.** AB Svensk Energiförsörjning 1988

Den energipolitik som förs är oklar och förvirrad och grundad på tankar som inte alls borde höra hemma i politiska eller ekonomiska sammanhang.

De styrmedel som används för att förverkliga energipolitiken — sådan den nu är — är undandragna folkligt inflytande och ger uttryck för en degenererad och urvattnad version av de redan från början

dåliga politiska resonemang som förts av regering och riksdag.

Det här är några av slutsatserna i Erik Mobergs nya bok "Svensk energipolitik. En studie i offentligt beslutsfattande". Särskilt mycket hopp om framtiden ger inte boken. Moberg är pessimist — det är svårt att komma ur den politiserade situation vi hamnat i. När regelsystemen som trasslar till den fria marknaden väl införts är de nästan omöjliga att avskaffa.

Så här går det till att hamna i den galna tunnan:

I ursprungsläget sköter sig ett område, som t ex energiområdet, helt självt. Energivaror köps och säljs utan att staten på något särskilt sätt engagerar sig i det.

Men så en dag uppmärksammas området av politikerna — strålkastarna riktas mot energin, politik funderas ut och debatteras, åtgärder vidtas, lagar stiftas och system byggs upp.

Det tredje och dystraste skedet kallar Moberg för byråkratifasen. Då har handläggningen lagts över på myndigheter — och eftersom politiker inte orkar uppmärksamma mer än ett stort område i taget så sker handläggningen med svag, eller ingen, politisk kontroll. Den andra formen av folklig kontroll genom den fria marknaden — är ju redan förstörd.

Så går processen vidare. Den politiska strålkastaren riktas mot ett nytt område — som då tvingas lämna marknadsstadiet, bli reglerat och tillkrånglat för att slutligen förkvävas i byråkratiadiet.

Enligt Erik Moberg skulle vi faktiskt klara oss mycket bättre utan energipolitik. Men det finns två behov som en helt fri marknad inte utan vidare klarar av. Det första gäller beredskap för avspärrning,

det andra de påfrestningar på miljön som storskalig energianvändning onekligen innebär. Varför då inte inrikta de statliga regleringsansträngningarna just på dessa två frågor, där de behövs — och låta resten skötas av den fria marknaden, undrar författaren.

Moberg sätter också in en annan stöt mot hjärterötterna på varje ivrig energidebattör. Hela sättet att diskutera energifrågor har dominerats av ett naturvetenskapligt sätt att se på energi — nämligen att olika energiformer kan omvandlas i varandra (kemisk energi till värme, elektrisk energi till mekanisk energi) och att de därför också kan mätas med samma måttenheter (t ex terawattimmar) och hanteras som olika former av samma sak.

Det har lett till en diskussion om energibalanser och totala energiflöden, som om energin var ett slags blodomlopp i samhället.

Moberg protesterar inte mot den naturvetenskapliga världsbilden, men han anser att den har lurat politiker och andra att tro att energin är så mycket annorlunda än andra varor. En vedspis i Korpilombolo ingår inte, menar han, i samma system som en aktersnurra utanför Ystad. När det gäller försörjning, handel, lager och användning så finns det ingen anledning att se energivaror som så mycket annorlunda än andra varor. Att grunda energipolitiken på energibalanser och energiflöden med teoretisk bakgrund är därför bara av ondo.

Erik Mobergs bok är inte helt lättläst, men provokativ och bitvis t o m rolig. Den borde vara obligatorisk för alla som vill delta i energidebatten.